

บทคัดย่อ

โครงการ “แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรเพื่อการดูแลสุขภาพและสร้างรายได้เสริมของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านปลักปรือ ตำบลม่วงเตี้ย อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี” มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัยเพื่อ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2. เพื่อศึกษาแนวทางนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรมาสร้างการเรียนรู้ให้คนในพื้นที่ หันมาใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรมาพัฒนายกระดับให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้เสริม ผลการศึกษาพบว่า

แนวทางการรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทีมวิจัยใช้วิธีการประชุมออกแบบสอบถาม จัดทำแบบสอบถาม แล้วลงพื้นที่สอบถามข้อมูลสมุนไพรและตำราสมุนไพรที่มี รวมทั้งประสบการณ์การนำสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ หลังจากนั้นก็จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนำสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น หลังจากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการประชุมกลุ่มย่อยมาวิเคราะห์ร่วมกัน ซึ่งสมุนไพรที่มีมากในพื้นที่และเป็นสมุนไพรที่คนในพื้นที่ส่วนใหญ่รู้จักและนำมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล และ ตะไคร้ ว่านหางจระเข้ เสดศพังพอน คราดหัวแหวน บอระเพ็ด กระชาย น้ำนอง ฯลฯ แต่ที่ทางกลุ่มสนใจมี 3 ชนิดคือ ขมิ้นชัน ไพล ตะไคร้ซึ่งสามชนิดนี้ได้นำมาแปรรูปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์และยังพบสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนเช่น ว่านหางจระเข้ เสดศพังพอน คราดหัวแหวน บอระเพ็ด กระชาย น้ำนอง และอื่น เป็นต้น การศึกษาข้อมูลโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนนี้สามารถสร้างทักษะให้กล้าที่จะลงมือทำของกลุ่มสมุนไพรกลุ่มผู้สูงอายุถือว่าเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดี

การฝึกอบรม ทดลองปฏิบัติมีการทดลองทำจริงๆ ซึ่งพบว่าสมุนไพรที่มีในชุมชนไม่ได้มีกระบวนการทำที่ยากนักและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ง่ายในชุมชนก็มีการใช้มาโดยตลอดเพียงแต่การนำมาแปรรูปเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์อาจจะต้องใส่ใจรายละเอียดเล็กน้อยและได้มีการรวบรวมองค์ความรู้เป็นเอกสารจัดทำโดยทีมวิจัย นับว่าเป็นครั้งแรกของชุมชนบ้านปลักปรือที่มีการจัดทำจากการบอกเล่าเป็นเอกสารถือได้ว่าเป็นเอกสารที่มีคุณค่าจับต้องได้ทำให้ผู้ที่ไม่ต้องเหนียวที่จะเล่าซ้ำๆ มีความเที่ยงตรงของข้อมูลมากขึ้น สามารถเก็บไว้ให้คนรุ่นใหม่สนใจศึกษาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงไม่ใช่แค่เรื่องเล่าเท่านั้นและทางกลุ่มสมาชิกได้มีลงพื้นที่ศึกษาดูงานนอกสถานที่ แล้วกลับมาปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของชุมชน โดยมีการทดลองใช้แล้วแปรรูปจำหน่าย ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มได้แปรรูปสมุนไพรมาเป็นผลิตภัณฑ์ คือ น้ำมันไพล ยาสมุนไพร น้ำตะไคร้หอมและสบู่ฟักข้าว โดยได้วางจำหน่ายตามงานประชุมต่างๆและจำหน่ายในหมู่บ้าน